

Perkoz dwuczuby

PODSTAWOWE WIADOMOŚCI

Polski Związek Łowicki

Środowiskiem perkozów są zbiorniki wodne porośnięte pasem przybrzeżnych trzcin, głównie jeziora i stawy, rzadziej wolno płynące rzeki. Unika całkowicie zarośniętych zbiorników i częściej od innych perkozów widywany jest na otwartej wodzie. Populacje środkowoeuropejskie gniazdują na słonych jeziorach, a podczas wędrówek spotykane są na wybrzeżach morskich.

Perkozy są aktywne w ciągu dnia. Zimą najintensywniej żerują o świcie i przed zmierzchem. W okresie lęgowym gniazdują pojedynczo, choć niekiedy tworzą luźne kolonie liczące nawet do 100 par. Poza sezonem lęgowym zazwyczaj w niewielkich grupkach, choć czasem grupują się w stada liczące kilkaset osobników.

Podstawowym pożywieniem perkozów są ryby, w niewielkim stopniu również owady, skorupiaki, mięczaki, kijanki i żaby, uzupełniane niekiedy pokarmem roślinnym. Polują, nurkując do głębokości 4 m, potrafią jednak zanurzać się nawet do 30 m.

Gniazdo budowane jest w strefie rzadkich trzcin lub innych roślin wodnych wystających ponad powierzchnię. Stanowi je zakotwiczona pływająca platforma lub sterta roślin wodnych i błotnych. Para buduje kilka takich platform, z których jedna wybierana jest potem na gniazdo. Na przełomie kwietnia i maja samica składa 3–6 jaj, które wysiadywane są przez oboje rodziców. Młode wykluwują się po 25–29 dniach i są typowymi zagniazdownikami. Pisklęta pozostają pod opieką rodziców 10 do 11 tygodni. Co najmniej przez 8 tygodni karmione są przez rodziców owadami stopniowo uzupełnianymi rybami, po czym coraz częściej żerują samodzielnie. Przez pierwszy miesiąc są często noszone na grzbiecie lub w kieszeniach skrzydłowych dorosłych ptaków.

Młode ptaki są podobne do dorosłych w szacie spoczynkowej. Jesienią i na początku zimy można je odróżnić po podłużnych, ciemnych paskach na boku głowy. Pisklęta są charakterystycznie ubarwione: na głowie i szyi mają podłużne czarne paski, a na grzbiecie i bokach białawo-brunatne paski na białym tle. Wiosną i latem często odzywają się charakterystycznym, gardłowym głosem i często powtarzanym skrzeczeniem.

Na przełomie lipca i sierpnia część dorosłych ptaków przemieszcza się na miejsca, w których odbywają pierzenie. Pozostałe ptaki zmieniają pióra w pobliżu miejsc lęgowych. Wszystkie lotki wymieniane są jednocześnie i ptaki całkowicie tracą zdolność do lotu na 3–4 tygodnie. Wędrówki jesienne rozpoczynają się w sierpniu i trwają do października, niekiedy listopada, wiosenne obserwowane są w marcu i w kwietniu. Od grudnia do lutego ptaki przebywają na zimowiskach. Największe europejskie zimowiska znajdują się na dużych jeziorach szwajcarskich oraz u wybrzeży Holandii. Podczas szczególnie mroźnych zim perkozy przenoszą się z zamrzniętych zbiorników śródlądowych na morze.

Perkoz dwuczuby – *Podiceps cristatus*

Znaki szczególne:

- w szacie godowej dwa czarne czuby na głowie i brązowa kryza, niewidoczne w szacie spoczynkowej, zastąpione czarną czapeczką
- w pierwszym miesiącu życia młode są często noszone na grzbiecie lub w kieszeniach skrzydłowych dorosłych ptaków

Długość ciała:

50–60 cm

Rozpiętość skrzydeł:

80–90 cm

Masa ciała:

1–1,5 kg

Upierzenie:

w okresie godowym biała pierś i długa biała szyja, wierzch ciała ciemnobrązowy, boki brązowordzawe, na głowie dwa ciemnobrązowe czuby i rdzawoczarne bokobrody; w upierzeniu spoczynkowym brak bokobrodów, a czuby są nieznacznie zaznaczone

Inne cechy:

ptak wielkością zbliżony do krzyżówki, choć wyraźnie od niej smuklejszy

ZAGROŻENIA

Zagrożenia naturalne:

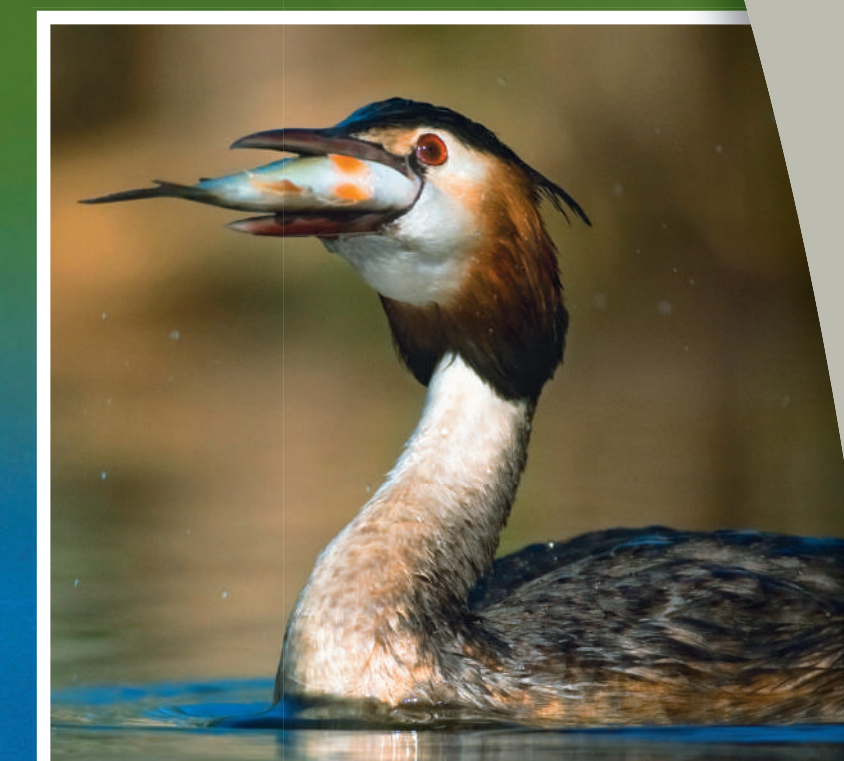
- utrata siedlisk lęgowych w wyniku likwidacji lub zmniejszenia roślinności w strefie przybrzeżnej
- presja naziemnych drapieżników, zwłaszcza ze strony norki amerykańskiej i jenota oraz drapieżników skrzydlatych

Zagrożenia ze strony człowieka:

- prześladowanie ze strony użytkowników stawów rybnych i jezior
- stosowanie sieci rybackich
- zwiększanie się antropopresji w strefie przybrzeżnej jezior
- zanieczyszczenie wody substancjami ropopochodnymi

WYMAGANE DZIAŁANIA

- opracowanie wdrożenie systemu rekompensowania szkód na stawach rybnych
- opracowanie zasad zbierania trzcin na zbiornikach wodnych
- redukcja drapieżników na terenach lęgowych, zwłaszcza norki amerykańskiej, jenota i wrony siwej
- regulacja zasad gospodarki rybackiej (szczególnie stosowania poszczególnych typów sieci rybackich)
- ochrona obszarów morskich przed zanieczyszczeniami ropopochodnymi
- weryfikacja planów budowy elektrowni wiatrowych na płytkich akwenach morza
- monitoring rozmieszczenia i liczebności krajowej populacji lęgowej i sukcesów rozrodczych oraz rozmieszczenia zimowisk i tras przelotu

ZWIERZĘTA CHRONIONE

Z wyjątkiem północnej części Europy perkoz dwuczuby gniazduje na terenie całego kontynentu europejskiego oraz w centralnej Azji. Izolowane populacje zamieszkują również wschodnią i południową Afrykę oraz Australię i Nową Zelandię. Liczebność europejskiej populacji szacowana jest na około 300 tys. par, w Rosji i centralnej Azji do miliona par. Liczebność naszej populacji szacowana jest na około 20 tys. par. Występowanie w Polsce uzależnione jest od rozmieszczenia odpowiednich dla niego zbiorników wodnych – poza terenami górkimi spotykany jest na terenie całego kraju, najliczniej w pasie pojezierzy, na Zalewie Szczecińskim, a także w dolinie górnej Wisły. Chętnie zasiedla również duże kompleksy stawów rybnych, gdzie może być stosunkowo liczny gatunkiem lęgowym, jak ma to miejsce np. na stawach w dolinie Baryczy. W czasie wędrówek spotykany jest na zbiornikach w całym kraju. Zimuje w zachodniej i środkowej Europie oraz w południowej Azji, w Polsce najliczniej na przybrzeżnych wodach Bałtyku i na zbiornikach w zachodniej części kraju.

